

เปรียบเทียบความต้องการ: ทางเลือกในการป้องกันเอชไอวีสำหรับชาย

อุดม ลิขิตวรรณวุฒิ

ประสิทธิผลในการป้องกันเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์หรือการใช้อุปกรณ์ฉีดยาเสพติดร่วมกันของเพิร์บเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปและผลของการวิจัยในคนหลายโครงการวิจัยยืนยันการใช้เพิร์บทุกวันว่ามีประสิทธิผลในการป้องกันเอชไอวีสูงกว่า 90% แต่ประสิทธิผลในการป้องกันเอชไอวีของเพิร์บนั้นขึ้นอยู่กับวินัยในการกินทรวาดตาที่เป็นยาต้านไวรัสที่ได้รับการอนุมัติให้ใช้เป็นยาป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีก่อนการสัมผัสเชื้อ การกินเพิร์บที่ไม่สม่ำเสมอจะทำให้ประสิทธิผลของเพิร์บลดลงตามไปด้วย ดังนั้นการใช้เพิร์บอย่างสม่ำเสมอทุกวันในช่วง(ชีวิต)ที่มีความเสี่ยงต่อเอชไอวีและเมื่อผู้ใช้เพิร์บไม่สามารถหรือไม่ต้องการใช้ถุงยางได้จึงเป็นเรื่องที่ทำนายมากทั้งสำหรับผู้ที่ใช้เพิร์บเองและผู้ใช้บริการเพิร์บ

นอกจากการวิจัยเกี่ยวกับเพิร์บที่ต้องกินทุกวันแล้ว ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เพิร์บตามต้องการ (on-demand PrEP) คือการกินยาทรวาดตาเมื่อมีเพศสัมพันธ์(ก่อนและหลังการมีเพศสัมพันธ์)เท่านั้นด้วย การวิจัยไอเปอร์เกย์ (IPERGAY) ที่ทำการวิจัยในประเทศฝรั่งเศสและแคนาดาแสดงผลว่าการกินเพิร์บตามต้องการนั้นมีประสิทธิผลในการป้องกันสูงเช่นเดียวกัน แต่มีข้อสังเกตว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยไอเปอร์เกย์ส่วนมากเป็นชายมีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีเพศสัมพันธ์ถี่มากพอสมควรและเนื่องจากความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์ทำให้การกินเพิร์บตามต้องการนั้นใกล้เคียงกับการกินเพิร์บบางแบบทุกวันที่มีหลักฐานยืนยันว่าสำหรับชายมีเพศสัมพันธ์กับชายนั้นการกินเพิร์บเพียงสัปดาห์ต่ออาทิตย์ก็มีผลในการป้องกันที่สูงเพียงพอแล้ว ดังนั้นจึงมีคำถามว่าการกินเพิร์บตามต้องการในประชากรกลุ่มใหญ่ที่อาจจะไม่มีเพศสัมพันธ์ถี่มากเช่นนั้น ประสิทธิภาพในการป้องกันจะเป็นอย่างไร

ในการประชุมเอตส์ 2018 ที่เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ผ่านมาได้มีการนำเสนอผลของการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เพิร์บตามต้องการที่แสดงว่ามีผลในการป้องกันเอชไอวีที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับการกินเพิร์บเป็นประจำทุกวัน การนำเสนอดังกล่าวเป็นการเสนอผลระหว่างการวิจัยก่อนที่การวิจัยจะดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นตามแผนที่กำหนดไว้ที่เรียกกันว่า interim analysis²

ดร. นพ. จอง-มิเชล โมลินา (Dr. Jean-Michel Molina) จากฝรั่งเศส ผู้นำเสนอผลการวิจัยอธิบายว่าโครงการวิจัยเพิร์บเนียร์ (Prévenir) เป็นการวิจัยแบบสังเกต (observational trial) ที่จะติดตามผู้ใช้เพิร์บที่อยู่ในการวิจัยเป็นเวลา 3 ปีตั้งแต่พฤษภาคม 2017 ถึงพฤษภาคม 2020 การวิจัยนี้ต้องการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยที่เป็นชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย โดยมีเป้าหมายที่จะคัดเลือกชายมีเพศสัมพันธ์กับชายเข้าร่วมการวิจัย 3,000 คน แต่การนำเสนอผลครั้งนี้เป็นผลของการวิจัยที่รวมผู้เข้าร่วมการวิจัยประมาณ 1,600 คน ในการวิจัยผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถเลือกใช้เพิร์บได้สองแบบคือการกินทุกวันหรือกินก่อนและหลังจากมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น

การกินเพิร์บตามต้องการนั้นผู้ใช้ต้องกินยาต้านไวรัสทรวาดตา 2 เม็ด ภายในช่วงเวลา 24 ชั่วโมงถึง 2 ชั่วโมงก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและต้องกินทรวาดตาอีก 1 เม็ดภายในเวลา 24 ชั่วโมงถัดไป หากว่าภายในช่วงเวลา 24 ชั่วโมงนั้นยังมีเพศสัมพันธ์กับอีกผู้ใช้เพิร์บตามต้องการต้องกินทรวาดตาติดต่อกันไปทุกๆ 24 ชั่วโมงไปเรื่อยๆจนกระทั่งถึงการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย ซึ่งหลังจากการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายผู้ใช้เพิร์บตามต้องการต้องกินทรวาดตาอีก 1 เม็ดภายใน 24 ชั่วโมงปิดท้าย

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยเพิร์บเนียร์ก่อนการลงทะเบียนเข้าร่วมการวิจัยอย่างเป็นทางการพบว่าผู้ที่ต้องการเข้าร่วมการวิจัยจำนวนหนึ่งบอกว่ามีคู่เพศสัมพันธ์ระหว่างสิบถึงสิบห้าคนในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา และมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ใช้ถุงยางสองหรือสามครั้งต่อเดือนก่อนหน้าที่จะเข้าร่วมการวิจัย

ผลของการวิจัยที่นำเสนอในการประชุมเอตส์ 2018 แสดงว่า 55% ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเลือกที่จะใช้เพิร์บตามต้องการ และจากผลของการติดตามเฝ้าสังเกตที่นำเสนอในเดือนกรกฎาคม 2018 ยังไม่มีผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ติดเชื้อเอชไอวีเลยทั้งจากกลุ่มที่กินเพิร์บบางแบบทุกวันและจากกลุ่มที่กินเพิร์บตามต้องการเท่านั้น

ในการนำเสนอ ดร. โมลินาเชื่อว่าผลดังกล่าวเป็นผลที่น่าทึ่งมากเพราะหากคำนึงถึงความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีของชายมีเพศสัมพันธ์กับชายที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยบ่งบอกว่าการกินเพิร์บทำให้หลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ได้ถึง 84 ราย นอกจากนั้นแล้วผลการวิจัยยังแสดงว่าอัตราการสูญเสียผู้เข้าร่วมการวิจัย(หรือจำนวนของผู้เข้าร่วมการวิจัยที่นักวิจัยไม่สามารถติดตามได้)ยังต่ำมากรวมถึงจำนวนคนขอออกจากการวิจัยก่อนกำหนดก็มีไม่มากนัก และอาการข้างเคียงของการกินยาต้านเป็นเพิร์บของผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน และ 20% ของผู้เข้าร่วมการวิจัยบอกว่าใช้ถุงยาง

¹ จาก Pre-Exposure Prophylaxis (PrEP) ในเว็บไซต์ของ US CDC (Centers for Disease Control and Prevention) <https://www.cdc.gov/hiv/risk/prep/>

² จาก PrEP Before and After Sex Worked as Well as Daily PrEP in Preventing HIV, New Study Finds โดย Ace Robinson และ Kenyon Farrow เผยแพร่ใน <http://www.thebodypro.com/content/81187/on-demand-prep-vs-daily-hiv-prevention-prevenir.html>

ศ. นพ. โรเบิร์ต แกรนท์ (Prof. Dr. Robert Grant) ผู้บุกเบิกและผู้เชี่ยวชาญด้านเพร็บบแสดงความคิดเห็นว่าหลักฐานที่ยืนยันประสิทธิผลของการใช้เพร็บบตามต้องการในการป้องกันเอชไอวีสำหรับชายมีเพศสัมพันธ์กับชายและชายที่มีรสนิยมทางเพศทั้งหญิงและชายนั้นหนักแน่นมากทั้งหลักฐานจากการวิจัยแบบสุ่มและควบคุมและการติดตามทางคลินิกในการใช้เพร็บบตามต้องการที่มีการดำเนินการอย่างระมัดระวัง และถึงแม้ว่าผลที่ ดร. นพ. จอง-มิเชล โมลินานำเสนอในการประชุมเอตส์ 2018 นี้เป็นเพียงผลการวิจัยก่อนที่การวิจัยจะจบในอีกสองปีข้างหน้าก็ตาม ผลต่างๆเหล่านี้จะมีผลต่อการใช้เพร็บบของประเทศต่างๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างทางเลือกอีกทางหนึ่งให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้เพร็บบแต่ไม่ต้องการกินยาทุกวันด้วยสาเหตุต่างๆรวมถึงค่าใช้จ่ายหากว่าผู้ใช้เพร็บบต้องออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมดหรือว่าร่วมจ่ายเพียงบางส่วนก็ตาม

ข้อแนะนำสำหรับการใช้เพร็บบส่วนมากแนะนำให้ผู้ใช้เพร็บบกินยาทุกวัน และหลังจากการเสนอผลของโครงการเพร็บบที่สรุปไปแล้ว รัฐบาลประเทศฝรั่งเศสและ The International Antiviral Society - USA (IAS-USA) ได้ออกคำแนะนำอย่างเป็นทางการสนับสนุนการใช้เพร็บบตามต้องการว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการป้องกันเอชไอวี ซึ่ง ศ. นพ. โรเบิร์ต แกรนท์เชื่อว่านี่เป็นเรื่องที่น่ายินดีเพราะทางเลือกที่เพิ่มขึ้นจะทำให้คนกลุ่มต่างๆพิจารณาถึงการ ใช้เพร็บบเพื่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างรื่นรมย์มีความสุขและที่สามารถหลีกเลี่ยงเอชไอวีได้

การใช้เพร็บบตามต้องการจะเป็นที่นิยมหรือไม่ยังเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาติดตามต่อไป เพราะสิ่งท้าทายที่สำคัญประการหนึ่งคือผู้ใช้เพร็บบตามต้องการต้องไม่ลืมกินยาทุกวันทั้งก่อนและหลังจากการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยง ซึ่งต่างจากการกินเพร็บบตามปกติคือการกินทุกวัน(ในช่วงที่มีความเสี่ยง)จนกลายเป็นความเคยชินหรือกิจวัตรประจำวัน อย่างไรก็ตามมีคนเปรียบเทียบว่าการกินเพร็บบทุกวันนั้นคล้ายกับการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือการกินยาคุมภายหลังจากที่มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่มีการป้องกันการท้องไปแล้ว แต่ที่จริงแล้วการใช้เพร็บบตามต้องการไม่เหมือนกับการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเสียทีเดียว เพราะการใช้เพร็บบตามต้องการนั้นต้องกินยาทุกวัน 2 เม็ดก่อนมีเพศสัมพันธ์ด้วย ซึ่งการกินยาทุกวัน 2 เม็ดที่เดียวก่อนมีเพศสัมพันธ์นั้นสูงกว่าการใช้เพร็บบแบบทุกวันถึงสองเท่า

ดังที่กล่าวไปแล้วข้อแนะนำสำหรับการใช้เพร็บบตามต้องการเป็นการแนะนำสำหรับผู้ชายเป็นหลักทั้งชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายและชายที่มีเพศสัมพันธ์กับทั้งหญิงและชาย แต่สำหรับหญิงนั้นการใช้เพร็บบตามต้องการไม่ใช่ทางเลือกที่ปลอดภัยเพราะประสิทธิผลในการป้องกันเอชไอวีนั้นไม่เหมือนกันระหว่างชายกับหญิง มิทเชลล์ วอร์เรน (Mitchell Warren) ผู้อำนวยการเอแวน (AVAC) เตือนว่าจากหลักฐานที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับเพร็บบโครงการต่างๆแสดงว่าสำหรับผู้หญิงแล้วการใช้เพร็บบมีความยืดหยุ่นน้อยกว่าผู้ชาย และมันเป็นความจริงทางชีวภาพ³

นอกจากนั้นแล้วข้อแนะนำขององค์การอาหารและยาของสหรัฐอเมริกาแนะนำว่าสำหรับผู้หญิงนั้นผู้ใช้เพร็บบต้องกินก่อนมีความเสี่ยงต่อเอชไอวีจากเพศสัมพันธ์อย่างน้อยยี่สิบ(20)วันระดับยาในเลือดของคลอเดอริ่งจะสูงพอที่จะป้องกันเอชไอวีได้ แต่สำหรับชายนั้นสามารถกินเพร็บบล่วงหน้าเพียงแค่วันเจ็ด(7)วันก็จะทำให้ระดับยาในเลือดสูงพอที่จะป้องกันเอชไอวีได้⁴

³ จาก Africa: On Demand PrEP Works As Well As Daily PrEP for Men Who Have Sex With Men โดย Mia Malan เผยแพร่ใน <https://allafrica.com/stories/201807250217.html>

⁴ ในบทความบรรณาธิการ On-demand PrEP Is Great. Now, What About Women? โดย Danielle M. Campbell ประธานคณะกรรมการผู้หญิงที่เกี่ยวกับเอชไอวี/เอดส์ของเมืองลอสแอนเจลิส (Los Angeles Women's HIV/AIDS Task Force) และสมาชิกคณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชนของเครือข่ายการวิจัย ACTG เผยแพร่ใน <http://www.thebodypro.com/content/81274/on-demand-prep-is-great-now-what-about-women.html> เขียนว่า องค์การอนามัยโลกแนะนำให้ผู้หญิงกินเพร็บบล่วงหน้าก่อนการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงเพียง 7 วันก็มีผลพอต่อการป้องกันเอชไอวี และทั้งองค์การอนามัยโลกและองค์การอาหารและยา สหรัฐอเมริกาแนะนำเหมือนกันว่าสำหรับชายมีเพศสัมพันธ์กับชายนั้นการกินเพร็บบก่อนเพศสัมพันธ์เพียง 7 วันก็เพียงพอ

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้เพริบตามต้องการสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวีสำหรับหญิง ซึ่งแดเนียล แคมป์เบล (Danielle Campbell) นักธรรมชาติเกี่ยวกับการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศชาวอเมริกัน ระบุว่าการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวีสำหรับหญิง โดยเฉพาะหญิงที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวีสูงนั้นต้องเป็นการวิจัยที่รวมถึงรูปแบบในการป้องกันที่หลากหลายไม่เน้นแต่วิธีการป้องกันที่เป็นการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวแต่ต้องเป็นการวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือป้องกันเอชไอวีรูปแบบอื่นด้วยเช่น เจลฆ่าเชื้อและอุปกรณ์ที่ฝังเข้าไปใต้ผิวหนัง เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้วแดเนียล แคมป์เบลยังย้ำว่าการวิจัยทางชีวเวชศาสตร์เพื่อป้องกันเอชไอวีควรต้องประเมินสภาพแวดล้อมของผู้หญิงที่เกี่ยวกับสังคมและสุขภาพทางเพศของผู้หญิงด้วยและใช้สภาพแวดล้อมของผู้หญิงดังกล่าวในการกำหนดประเด็นการวิจัย ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้วการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวีสำหรับหญิงควรรวมถึงห้วงครอบปากช่องคลอดที่มีผลต่อการคุมกำเนิดและการป้องกันเอชไอวีด้วย และเธอนั้นว่าความมุ่งมั่นของนักวิจัยที่จะทำการวิจัยที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม/วัฒนธรรมและสุขภาพทางเพศของหญิงเป็นเงื่อนไขแรกที่สำคัญมากสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวีเพื่อผู้หญิง

สำหรับเพริบนั้นแดเนียล แคมป์เบลเชื่อว่าอุปสรรคของการใช้เพริบสำหรับผู้หญิงนั้นรวมถึงการที่หน่วยงานระดับโลกที่เกี่ยวข้องยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับช่วงเวลาในการกินเพริบล่วงหน้าก่อนที่จะมีความเสี่ยง และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะใช้วัดประสิทธิภาพของเพริบในหญิงได้อย่างแท้จริง และที่สำคัญมากอีกประเด็นคือการออกแบบการวิจัยที่ไม่มีผู้หญิงเข้าร่วมการวิจัยในสัดส่วนที่สอดคล้องกับปัญหาเอชไอวีที่มีต่อหญิงและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้หญิงในการออกแบบการวิจัยเกี่ยวกับเอชไอวีรวมถึงในการพัฒนาสื่อและสาระของสื่อเกี่ยวข้องสำหรับผู้หญิง อุปสรรคต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้ผู้หญิงใช้เพริบมีน้อยกว่าที่ควร

เนื่องจากยังไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเพริบตามต้องการจะใช้ได้ดีสำหรับผู้หญิง ศ. พญ. ลินดา-เกิล เบ็กเกอร์ (Prof. Linda-Gail Bekker) ผู้อำนวยการศูนย์เอชไอวีเดสมอนด์ ดูตูของประเทศอาฟริกาใต้และประธานร่วมของสมาคมเอ็ดส์นานาชาติที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอ็ดส์ 2018 ย้ำว่าเป็นสิ่งสำคัญมากที่เราต้องจัดสรรเพริบบแบบกินทุกวันให้กับผู้หญิง เพราะผู้หญิงอายุน้อยในอาฟริกายังมีการติดเอชไอวีที่สูงมาก⁵

⁵ จากหมายเหตุ 3 ที่อ้างไปแล้ว